

መጅልስ አምን ወለዛልም ቀራራቱ ድድ ኤረትሮፕ

(35ይ ክፈል)

እብ ዶ/ር አሕመድ ሐሰን ድሕሊ

ተርጀመት፡ መሐመድ እድሪስ መሐመድ

ራብዓይ ምዕራፍ ምጅልስ አምን ወኤረትሮፕ ሰብብ ቀረሮት ወረፊዕ መኔዕ ሚ ቱ?

እድንያይ ምጅልስ አምን ዲብ ዮም 14 ኖቨምበር 2018፡ እግለ ዲብ ዮም 23 ዲሰምበር 2009 ዲብ ረአስ ኤረትሮፕ እብ ቀራር ዕልብ 1907ለሓለፊዮ ኢቃኑናይ ወኢዓድል መኔዕ፡ እብ ቀራር ዕልብ 2444 እብ ታመት ክርን ራፍዑ ህለ። ቀደምለ ናይ አማን ሰብብ ቀደሞትነ በገ፡ ምጅልስ አምን እግለ መኔዕ እግል ሓለፎት ወረፊዕ ለቀደመዮ አስባብ ሸሬሕ ምህም ቱ።

ቀዳማይ፡ ሰብብ ቀረሮት መኔዕ ለመኔዕ እግል ቀረሮት ለቀርቦ ሰብብ፡ ክምሰለ እብ ቀራር መኔዕ ዕልብ 1907 ህዱግ ለህለ፡ ዲብ ሓቴ ንቅጠት እንዴ ትጨመመ እግል ልቅረብ ቀድር። ህቱ ህዩ “ኤረትሮፕ እግለ ዲብ ሶማል ዐመልየት ሰላም ወወጠንያይ ዕሪት እግል ዐንቀፎት ወመስኩብት መንጠቀት እግል ሓምረኅት ለሸቁ ሙስልሒን ሓሸመት፡ ናይ ስያሰት ማል ወሎጂስቲክ ሰዓይት ተህይብ ህሌት” ለልብል ቱ።

ካልኣይ፡ ናይ ተምሳል ሰብብ መኔዕ እግል ርፍዐት ምጅልስ አምን ዲብ ሓለፊዮ ቀራር ዕልብ 2444፡ እግለ ዲብ ረአስ ኤረትሮፕ ለጸንሐ ናይ ስለሕ መትዛባይ ወጀመዶት ሰላዲ ወሰፍርያት መኔዕ እግል ርፍዐት፡ ክልኤ አግደት አስባብ ቀደመ።

1. ምጅልስ አምን: “ እግል ዕብል 16 ወ17 ቀራር መኔዕ 1907 ናይ ሰነት 2009 እንዴ አሸረ: መራቅባይ ሐሽም ዲብ እሊ ናይ አዜ ሰልጠቱ ልግበእ ወዲበ ሐልፈው አርበዕ ናይ ሽቅል ሰልጠቱ: ኤረትርዮ እግል ሐረከት ሽባብ ክምሰል ትሰዴ ለለአክድ እስባት እግል ልቀድም ኢቀድረ” ዲብ ልብል ሸርሐ። ኪደት ለገብአ ልግበእ ዶር ለኢ.ዐለ እለ ገብአት ምንገብእ: እግልሚቱ ምጅልስ አምን እግለ ስያሲያይ: ዲብሎማሲያይ: እቅትሳድያይ ዐስከርያይ ወናይ ዐቅልየት ደረር ለዐለ እሉ ኢ.ዓድል ወኢ.ቃኑናይ መኔዕ ዲብ ረአስ ኤረትርዮ ቀረረ? ዝያድ ክሉ ለለአትፈክር ህዩ: ለእግል እለ ስያሲት እለ ዲብ ቀረርት መኔዕ ለወደወ. ስያሲያይት ጀሪመት እግል ሸዐብ ወሕኩመት ኤረትርዮ ዐፎ እንዴ ኢልሰአሎ: መኔዕ ምን ኤረትርዮ ርፍዐቱ እብ ፈረሕ ክምሰል ልትከቦቱ ሸርሐቶም ቱ። እሊ እግለ ኤረትርዮ እግል ምጅልስ አምን ሐቆመ ሸኬት አው ጠልበት እግል ትርከቡ ለዐለ እለ መዕነውያይ ወማልያይ ከሕሰ አው ተዕቂድ እበ ከስስ እንዴ ኢንትሃጌ በህለትና ቱ። ለአማን: እዳረት አሜሪካ ምስል መነዘመት ኢጋድ: እተሓድ አፍሪቀ ወምስል ገሌ ዳይማት አባመ: ቀድየት አፍሪቀ እብ ናይ ንዛም ወያኔ (አቶብዩ) ወካለ እግል ለደዮር ለተበዐወ እስትራተጅየት ለልተንከብ። ኤረትርዮ ዲብ ስያሲያይ ቀራረ ሕርየት ታመት ሰበት በ: ክእነ ላተ እስትራተጅየቶም እት ፍዕል እግል አውዐሎት እግል ኤረትርዮ ክምሰል አግደ መታክልተ ለረአወ። ኤረትርዮ እብለትፈናተ ታሪካይ: ስያሲያይ: ዐስከርያይ ወሳይክሎጂያይ አስባብ ዲብ ሐንቴ ስያሲያይት ጅብት ወኪል አቶብዩ ክሉ ረአሱ እግል ትእቴ ሰበት ኢቀድረት ህዩ: እሊ ለትበህለ እዳራት አሜሪካ ወናይ መንጠቀት ወኪሎም ንዛም ወያኔ እግል ልራቁበ እግል ልጸገሞ: እሊ ኢትሰርገለ ምንገብእ ህዩ እግል ወጠንያይ ንዛመ እንዴ በደለው: እግል ናይ አቶብዩ ወኪል ወእብ ወካለት ለለአዝዙ እዳረት አሜሪካ ለከድም ጃሱስ ንዛም ዲብ ኤረትርዮ እግል ትክለት ትበገሰው። ለሐልፈው ሰለስ አንዝመት ድድ ኤረትርዮ ለተበዐወ እስትራተጅየት አሜሪካ ምን እሊ ለተሌ ሰማን አግደ ንቃጥ እንዴ ትጨመመ ንዛም ወያኔ ዲብ ምጅልስ አምን ስያሲያይ ሕጌ እግል ልግበእ እሉ ቀረረው።

2. ምጅልስ አምን: “ለዲብ ኤረትርዮ ምን ተዕዲን ለልትረከብ እተይ እግል ምተጠርፊን ሐረካት ሶማል ሰዳይ እግል ኢትትህየብ ቀራራት 1844 [2008]: 1862 [2009]: 1907 [2009]: 2023 [2011]: ሰበት ሐሸመ ሜዛን ዛይድ ልትህየቡ” ልብል። ዲብ እሊ እብ ሸፋግ ለልትረፈዕ ሰኣል ዐቢ በገ: “ መራቅባይ ሐሽም

ሶማሌ ወኔረትርዮ” ሐቆመ ኤረትርዮ እግል ሐረከት አልሸብናብ ክምሰል ትሰፊ ደሊል ሳብት ኢትረከበ፡ ዲብ እሊ ክምሰልሁመ ህዬ ምን ተዕዲን ለትትረከብ ሰላዲ እግል ቀራራት ምጅልስ አምን፡ ዲብ አዕፈ ዲብ ምጅልስ አምን ከይነት ክምሰል ሐብከት፡ “መራቅባይ ሐሽም ሶማሌ ወኔረትርዮ” አስክ ምጅልስ አምን ናይ ሐሰት ተቅሪር ዶል ቀድም፡ ምጅልስ አምን ህዬ መሃሙ እት ፍዕል እግል ለውዕል፡ ዲብ ፈር ወንተር ዒድ ሜላድ 2009፡ እግል ሸዐብ ወሕኩመት ኤረትርዮ ለትሰመመ ህያብ ቀደመ እቱ። ክምሰለ ልትአመር ክምሰል ከረ ፍስየ ላተን ገሌ ድወል፡ ድድ ኤረትርዮ መኔዕ እግል ልግበእ ሰውቶተን ሐሬ አተዐሰየን። ሳልሳይ፡- መኔዕ እግል ቀረርት ለአትሻከተ ናይ አማን ሰብብ አሳስ ናይለ እብ ምጅልስ አምን ዲብ ረአስ ኤረትርዮ ለትቀረረ መኔዕ፡ ዲብለ ሐልፈው ሰለስ እዳራት አሜሪካ በህለት እዳረት ርኢስ ቢልክልንቶን፡ እዳረት ርኢስ ጆርጅ ቡሽ፡ እዳረት ርኢስ በራክ እግል ልቅረብ ቀድር። 1. እግል ኤረትርዮ ምስል ግዋሬህ ላተን ድወል ናይ ሕዳድ መሻክል፡ እንዴ ፈብረክክ ምስል የመን እብ ሰበት ጀዛይር ሐኒ ዘቁር፡ (ዲብ ሰነት 1995)፡ ምስለ አቶብየ እብ ሰበት ባድሜ (ዲብ ሰነት 1998)፡ ዲብ ደንጎበ ህዬ ምስል ጅቡቲ እብ ሰበት ዱሜረ (ዲብ ሰነት 2008) ክምሰል ትዳገሽ እንዴ ወደው፡ እግል ከሪመ ሸቀው። 2. ንዛም ወያኔ ምን (20022018) እግል 16 ሰነት ዱቅሪ ልግበእ ወእብ ወለት ገበይ ታሪክ ንዳል ሕርየት ለቀይአዮም ዐናስር እንዴ ወደ መስኩበት ወሰላም ኤረትርዮ እግል ሐምረጎት እግል ልሸቄ ለህለፈው ሰለስ አንዝመት አሜሪካ አትናየተዩ። ለቀድየት ላኪን እብሊመ ይአክተመት። ዲሰምበር 2000 ፍንጌ ኤረትርዮ ወአቶብየ ለትፈረመት እትፋቅየት አልጀዛእር፡ እድንያይ ምጅልስ አምን ለለትሐዜ ዶል ገብእ ዲብ ሚሳቅ መነዝመት ምጅልስ ቅራን ምዕራፍ ሰቦ እንዴ ተንከበ እግል ቀራር ምናተ ውካለት አክባር ሮይተርስ ምን አዲስ አበባ ክምሰለ ተሐብሩ፡ ሜርሐት ወያኔ እብ አውለውየት ህዬ ርኢስ ወዘረአም መለስ ዜናዊ ዲብ ዮም 21 ኣፕሪል 2011 እብ አሳስለ እግል ፈዳልየቱ ለትየመመ እቱ ዶር፡ እብ ውካለት ለሸቄ ጃሱስ ንዛም እግል ተኪል እግል ወጠኒያይ ንዛም ኤረትርዮ እግል በደሎት ክምሰል ሸቄ እብ ዋዴሕ ሸርሐ። ምናተ ኢትሰርገለ።

3. እግል ኤረትርዮ እብ አሳስለ ፍንጌህ ለከልቀው ናይ ወአቶብየ ኢሰላም ወኢሐርብ ቴለል፡ እቅትሳደ እግል ጨሚም ወዐስከርያይ መቅደረተ እግል አትሐዋን እበተበወ እስትራተጅየት፡ ትሉሉይ እዳራት አሜሪካ እግል እትፋቅየት

አልጀዛኦር፡ እግል መስኩልየት ምጅልስ አምን እግል ሚሳቅ መነዘመት ምጅልስ ቅራን እንዴ ኬደው፡ እግለ ዲብ ዮም 13 ኣፕሪል 2002 ለትቀረረ ናይ ደንብ ወመቀይዳይ ቀራር መፈወድየት አሸሮት ሕዱድ ፈግልየቱ ለረፍደ።

4. ለምጅልስ አምን ዲብ ሰነት 2009 ዲብ ረአስ ኤረትርዮ ለሓልፊዮ መኔዕ፡ ኤረትርዮ እብ ማደት 51 ሚሳቅ መነዘመት ምጅልስ ቅራን ምን አርወሐተ እግል ትዳፌዕ እግለ ትሰመሐ እግለ ሐቅ ጀላብ እግል ኢትትነፊዕ፡ ስለሕ ወዐስከርያይ ኣላት እግል ኢትዛቤ ሐረመየ። እብ ቃብል እሊ ድድ ቀራር መፈወድየት አሸሮት ሕዱድ ኤረትርዮ ወአቶብዮ እንዴ በጥረ ስያደት ምድር ኤረትርዮ ለውረ ንዛም ወያኔ፡ እግል ዋሽንግቶን ጽጌዕ እንዴ ወደ እግል ምጅልስ አምን እንዴ ተሐደ፡ ለትፈናተ ጅንስ ስለሕ እግል ልዛቤ ቀድረ። ክምሰለ ልትአመር እብ ኣሳስለ ዲብ ዮም 18 ጁን ወ12 መፈወድየት አሸሮት ሕዱድ ናይ ቀሰቦት መስኩልየት ዐለት እሉ። ምናተ ሕሱ እንዴ እብደ ትም እግል ሊበል ሐረ። ሰበት እሊ እለ ቀድየት እለ ለእግል ናይ መንጠቀት ወኪሎም ንዛም ወያኔ ታምም ስያስያይ ሕጌ ለወደው እዳራት አሜሪካ ሌጠ እበይኖም መስኩልየት ለረፊያ ኢኮን። ዝያደት ለተርፊያ 14 አዕደ ድወል ምጅልስ አምንመ አክል ሕድ መስኩልየት ለረፊያ ተን።

5. እሊ መደምራይ ስያሳት እሊ፡ እብ ሰባት ወመጋብህት ሸዑብ ኤረትርዮ ወሕኩመቱ ወቅዋት ድፍዑ ክምሰል ፈሽለ ህዬ፡ ለእግል ሕርየት፡ እስትቅላል፡ ዐማር ወዐቦት ኤረትርዮ ለልጸበአ ድወል፡ ዔጸት መጅተመዕ ኤረትርዮ እግል ልስበረ፡ እብ ውላድ ሚን ኣደም ለታጅሮ ከረርም እንዴ ከወነዮ፡ እግለ አግደ ደማን ወጠን ላቱ ኤረትርያይ ሸባብ እብ ምድር ወበሐር ምን ዐዱ ክምሰል ለጅእ ሸቅልነ እንዴ ቤለየ ጸብጠያሁ። እዳራት አሜሪካ ህዬ ግረ እንዴ ትወለበው፡ እብ ገበይ ወኪሎም ሺለ ኪስሩስ፡ ዲብ ጁን 2012 “ሕኩመት ኤረትርዮ ሕቁቅ እንሳንየት ከይድ ህሌት” ለልብል ዲብ ሐሰት ባይነት ለተአሰሰት ሸክወት አሰሰው። ምናተ ሐሰት ዕምር ሰበት አለበ፡ እለ ባይነት ሐሰት እላመ ሐቆ ስስ ሰነት እብ ፍንቱይ ዲብ ዮም 13 ኣክቶበር 2018 ዓም ምጅልስ አምን ናይ መነዘመት ምጅልስ ቅራን እግል ኤረትርዮ ክምሰል ነፊር ምጅልስ መትጸጋይት ሕቁቅ እንሳንየት ክምሰል ሐረየ፡ ክምሰል ክሉ ብዕድ ለመሀዘው ሕሰይ አቀለዐት። ሰበት እሊቱ ህዬ እሊ ሐደስ እሊ፡ ኤረትርዮ ምን ክሉ ዔማት አክባር እምበ አምርቱቱ ወለ እብ ህደፍ ነሽራሁ ለዐለየ ሸክዋት ሕር ክምተ ለለአክድ ደሊል ሳብት ቱ።

6. ለልትረኤ፡ ወለልትቀረኝ ለልሰመዕ ኤለክትሮኒካይ ወሳኔል እዕላም ኤረትሮፖ እግል ሸይጠኖት ዲብ ክሉ ናይ መንጠቀት፡ ቃረት ወእድንያይ ጀልሳት ሕብረ ሕመት እግል ዳካኮት፡ ወቀይነ እንዴ ቤለዩ ጸብጠያሁ። እሊ ዔማት አካባር እሊ እግል ብዝሓም አንፋር እግል ረዱም ስኒን እግል ልቅሸሽ ምንመ ቀድረ፡ እግል ክሉ አዳም ዲመ እግል ልቅሸሽ ላኪን ኢቀድረ። ፋሸል ደዓያት ዲብ ክሉ መጀላት ዲብ ልትፈደሕ ወዲብ ቀልልቱ ለጌሰ።

